

NOTITIE

Adres: Schoterlandseweg 53
8451 KB Oudeschoot

Contact: tel 06-40559568
web www.ruimtevooradvies.nl
mail bleijerveld@ruimtevooradvies.nl

KvK 09135673
Bank NL45 TRIO 0338 4853 84

Betreft
Inrichting ecozones Hoog Beek & Roijen en Pavia
Datum
27-07-2021 1^e versie

Behandeld door
Dhr. Marc Bleijerveld

Ter attentie van
Dhr. I. De Baat (Utrechts Landschap)
Dhr. J. Hellevoort (Utrechts Landschap)

1. Inleiding

Tegen de zuidostrand van Zeist liggen de landgoederen Hoog Beek & Roijen en Pavia die in beheer zijn bij het Utrechts Landschap. Op de landgoederen liggen waterpartijen die aan renovatie toe zijn wat betreft de waterdichte folie en de oeverbeschoeiing. Verder dient de baggerlaag te worden verwijderd. Utrechts Landschap heeft tevens de wens om de ecologische waarde van het water te verhogen wat de oever zelf betreft maar ook wat de verbinding tussen de droge en natte habitats betreft. De waterpartijen zijn een rijksmonument wat betekent dat de oeverlijn bij maximaal waterpeil beschermd is. Daarnaast dienen ook bepaalde zichtlijnen door het landgoed in stand te blijven. In onderhavige notitie is geïnventariseerd wat de mogelijkheden zijn om de natuurwaarde te verhogen, rekening houdend met de verschillende voorwaarden en abiotische omstandigheden.

2. Uitgangssituatie

Het gebied is onderdeel van de Utrechtse Heuvelrug en bestaat in essentie uit leemarm, kalkloos, voedselarm zand. De vijvers liggen boven het grondwaterpeil en de bodem is waterdicht gemaakt met folie. De vijvers worden daarom vrijwel alleen door regenwater gevoed, dat wil zeggen neutraal tot zwak zuur kalkloos water. Op de bodem ligt zand. Door de bosrijke ligging wordt het water sterk belast door afgevallen blad. Om de 'harde' oeverlijn te verzachten bestaat het plan om de het onderwatertalud (bij maximaal waterpeil) plaatselijk te verflauwen met dijenklei. Dit substraat is mineralenrijk en vermoedelijk kalkhoudend waardoor een effect op de waterkwaliteit en groeisubstraat is te verwachten. De effecten hiervan zijn moeilijk te voorspellen. Aan de westzijde bevindt zich een overstort waardoor het waterpeil is gemaximaliseerd. In (droge) zomers daalt het waterpeil substantieel.

Om het karakter van de landgoederen te behouden is de hoogte van de vegetatie plaatselijk beperkt. Er zijn drie typen mogelijk:

- Cultuur: harde oeverbeschoeiing, geen taludverflauwing, geen hoge vegetatie of houtige gewassen
- Eco laag: taludverflauwing en alleen lagere kruidenbegroeiing mogelijk, geen houtige gewassen
- Eco: taludverflauwing en lagere tot hoge kruidenbegroeiing mogelijk, houtige gewassen toegestaan

3. Mogelijkheden voor vegetaties

Ondergedoken/drijvende vegetatie

Plantengemeenschappen van dit type zijn gebonden aan specifieke hydrologische omstandigheden en waterkwaliteiten. Deze omstandigheden komen niet voor in de vijvers. Enkele decoratieve, minder kritische soorten zijn aan te planten zoals waterlelie, gele plomp, gewone waterranonkel en drijvende waterweegbree. In Pavia is dit al het geval met waterlelie. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat dergelijke soorten bijdragen aan verlandings. Een aantal soorten zal vanzelf in de vijvers verschijnen zoals sterrenkroos sp., smalle waterpest en grof hoornblad. Alle drijvende en ondergedoken soorten floreren alleen op zonnige locaties. De bredere delen van de vijvers van zijn geschikt voor deze soorten.

Moerasvegetatie (altijd in water staand)

Plantengemeenschappen van dit type zijn gebonden aan specifieke hydrologische omstandigheden en waterkwaliteiten. Deze omstandigheden komen niet voor in de vijvers. Alleen een arme variant van de Riet-associatie met vrijwel alleen riet is een reële optie. In het westelijke deel van Hoogbeek is al een stukje rietkraag aanwezig. Een rietkraag is met name functioneel wanneer deze in water staat op een zonnige plaats en minimaal twee meter breed is en twintig meter lang. Door de hoogte is een rietkraag alleen geschikt voor de zone "eco". Naast riet vormt een aantal minder kritische soorten van moerasvegetaties een mogelijkheid voor de vorming een moerasgordel langs de oever. Een deel van de soorten is hoog opgaand en daarom alleen geschikt voor de zone "eco".

Potentiele moerasplanten

Soort	Geschikt voor	Standplaats
Waterzuring	Eco	Zonnig
Liesgras	Eco	Zonnig
Grote watereppe	Eco	Zonnig
Grote egelskop	Eco	Zonnig
Kleine egelskop	Eco	Zonnig
Grote lisdodde	Eco	Zonnig
Gele lis	Eco	Zonnig + half-schaduw
Grote waterweegbree	Eco laag	Zonnig
Holpijp	Eco laag	Zonnig
Kleine watereppe	Eco laag	Zonnig
Gele waterkers	Eco laag	Zonnig
Pijptorkruid	Eco laag	Zonnig
Scherpe zegge	Eco laag	Zonnig
Pijlkruid	Eco laag	Zonnig
Zwanenbloem	Eco laag	Zonnig
Watervolier	Eco laag	Zonnig
Veenwortel	Eco laag	Zonnig
Dotterbloem	Eco laag	Zonnig + half-schaduw
Moerasvaren	Eco laag	Zonnig + half-schaduw
Waterdrieblad	Eco laag	Zonnig
Wateraardbei	Eco laag	Zonnig

Natte strooiselruigte (alleen 's winters in water staand)

De Associatie van Moerasspirea en Valeriaan is de enige plantengemeenschap die min of meer van nature langs de vijvers kan ontstaan. Het gaat om een bloemrijke vegetatie die rond de waterlijn groeit met name op plaatsen waar wat strooisel blijft liggen. De zone net boven de beschoeiing en het gedeelte dat droog alt onder de beschoeiing is geschikt als standplaats. Een voorwaarde is dat de vegetatie weinig wordt gemaaid (max. 1x/5j) en in de volle zon staat. Veel soorten van deze vegetatie zijn vrij hoog. Langs de vijvers zijn al typische soorten van natte strooiselruigte aanwezig zoals wolfspoot en grote kattenstaart.

Potentiele strooiselruigteplanten

Soort	Geschikt voor	Standplaats
Wolfspoot	Eco	Zonnig
Rietgras	Eco	Zonnig
Watermunt	Eco	Zonnig
Moeraswalstrp	Eco	Zonnig
Grote kattenstaart	Eco	Zonnig
Moerasandoorn	Eco	Zonnig
Harig wilgenroosje	Eco	Zonnig + half-schaduw
Koninginnekruid	Eco laag	Zonnig
Haagwinde	Eco laag	Zonnig
Bitterzoet	Eco laag	Zonnig
Moerasrolklaver	Eco laag	Zonnig
Echte valeriaan	Eco laag	Zonnig
Gewone engelwortel	Eco laag	Zonnig
Moerasspirea	Eco laag	Zonnig
Grote wederik	Eco laag	Zonnig
Hennegras	Eco laag	Zonnig
Vogelwikke	Eco laag	Zonnig
Koekoeksbloem	Eco laag	Zonnig + half-schaduw
Pinksterbloem	Eco laag	Zonnig + half-schaduw
Kale jonker	Eco laag	Zonnig
Gewone smeewortel	Eco laag	Zonnig

Donkere standplaatsen

Delen van de vijvers zijn half tot sterk beschaduwd, met name de smalle delen. In de half-schaduw kunnen maar weinig soorten zich handhaven of bloeien niet. Alleen soorten als gele lis, wolfspoot en grote wederik komen hier regelmatig voor. Op de sterk beschaduwde locaties zijn geen echte oeverplanten te verwachten.

Houtige gewassen

Het is te overwegen om de soorten boswilg, grauwe wilg, geoorde wilg en sporkehout plaatselijk aan te planten. De soorten zijn belangrijke drachtplanten voor bijen en andere insecten en boswilg en sporkehout zijn waardplanten voor bepaalde vlinders (grote weerschijnvlinder, citroenvlinder, boomblauwtje en groentje). De functies komen het best tot uiting wanneer de struiken een zonnige standplaats hebben. De vier soorten zijn zeer goed af te zetten.

Potentiele struiken

Soort	Formaat	Geschikt voor	Groeiplaats	Standplaats
Boomwilg	Kleine boom	Eco	Bosrand, droog-vochtig	Zonnig
Grauwe wilg	Grote struik	Eco	Waterkant, nat	Zonnig
Geoorde wilg	Kleine struik	Eco	Waterkant, vochtig	Zonnig
Sporkehout	Grote struik	Eco	Waterkant, vochtig	Zonnig

4. Mogelijkheden voor fauna

Zoogdieren

In de vijvers zijn geen specifieke soorten te verwachten die gebonden zijn aan water. Een 'zachte' oever en moeraszone zijn in algemene zin goed voor het aanbod aan habitats en de uittreedbaarheid van het water,

Vleermuizen

Waarschijnlijk zijn de vijvers een belangrijk foerageergebied voor vleermuizen waaronder watervleermuis. Deze soort foerageert alleen boven open water. Daarom wordt aangeraden om de oppervlakte van grote drijvende planten zoals waterlelie beperkt te houden. Eventueel kunnen vleermuiskasten in de omgeving van de vijvers worden opgehangen.

Vogels

In en rond de vijvers zijn zonder aanpassingen geen specialistische moerasvogels te verwachten. Er kan overwogen worden om onder bruggen die redelijk hoog boven het water liggen nestkasten voor grote gele kwikstaart te plaatsen. Ook kan een ijsvogelwand worden aangelegd. Het is essentieel dat dit op een rustige plek gebeurt en het water voor de wand mag niet droogvallen. Om te vissen is het essentieel dat er zitplaatsen boven het water beschikbaar zijn. Er kan gedacht worden aan een kunstmatige zitplaats in de bredere en zonnige delen van de vijvers.

Amfibieën

Het baggeren van de vijvers zal de waterkwaliteit verbeteren en de 'zachte' oevers dragen bij aan de toegankelijkheid van het water en de kwaliteit van de habitat. Door het baggeren zal vermoedelijk ook de variatie van de ondergedoken vegetatie verbeteren. In aanvulling hierop wordt geadviseerd om het visbestand van de vijvers te verwijderen. Dit komt ook ten goede aan de waterkwaliteit.

Reptielen

Alleen de ringslang is een typische soort van oevers. In de omgeving van de vijvers zijn de afgelopen vijf jaar ringslangen waargenomen. Ten behoeve van deze soort kan worden overwogen om een broedhoop aan te leggen.

Vissen

De vijvers vormen geen habitat voor specifieke vissoorten. Ten hoeve van de waterkwaliteit en om predatie van amfibieën te voorkomen wordt geadviseerd het visbestand of in ieder geval de grote soorten te verwijderen.

Ongewervelden

Het baggeren van de vijvers en het creëren van een 'zachte' oever met moerasvegetatie vormen een goede uitgangssituatie voor ongewervelden. Er zijn geen specifieke maatregelen benodigd voor deze groep.